

ՏԵՐ ԵՒ ՏՏՈՐԵՆ

Ե. ՓԱՐՈՍՅԱՆ

Նամակ կամ օր եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել ար Տեղեկութիւն ԱՐՇԱԼՈՍԾ Լրագրի

ԳԱԶԻՐԷ (Եգիպտոս)

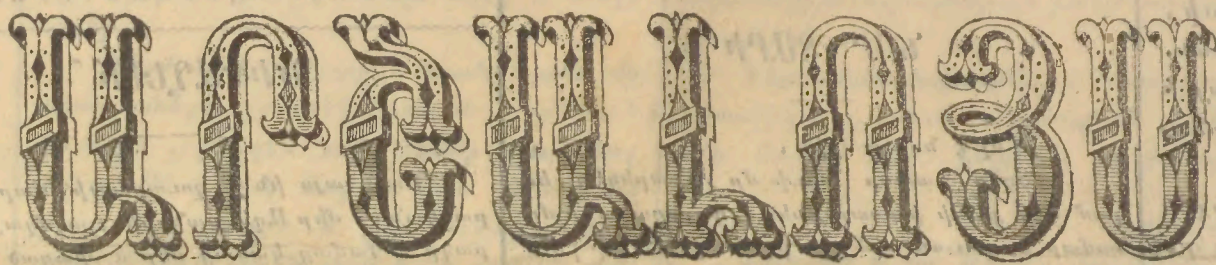
Adresse:

E. TOROSSIAN

Direct.-prop. du Journal Arménien

ARCHALOUYCE

LE CAIRE (EGYPTE)

Լ Ր Ա Պ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԶՈՐԵՔԵԱԲՈՒ ԵՒ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 100 րիւի նստար ուղ յուս.	60
Վեցամս	30
ՕՏԱՐ ԵՐԿՐԵՆԵՐ	
Տարեկան	20
Վեցամսայ	12

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒ ԿԱՆԱԿԻ ԵՒ ԲԳԹԱՌԱՌԻ ԺԱՏԱՐ ԽՆԻՍԱԳՐԱԿԱՆ ՎՐԱՅ Կ :

ԽՆԻՍԱԳՐԱԿԱՆ ՈՂՋՈՒՄ ԳՐԱՐԻՆԷՐ ԵՒ ԵՆԻ ՏՐԱԽՐ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կանխիկ վճարելի են :

ԱՍՏՆՈՐԾ ԳՅՐՈՋ

Արեւը անհատ անհատի է, արեւը չէ. Մարտի 5 պատեր դաշտեր ողջուն ըն արեւն ստան ինկերուն վրան Մորիին անոյոք անոյոք կուզայ ման :

Տնտես ստաների պարտքու ալ քոչներ, Տնտես ու քոչներ կ'աղբայ կարեւին Ու երբ քոչը մ'անկն պիտի փախիսի Մորիին անոյոք անոյոք կուզայ ման :

Բայց դուն ստի վրայ, վա՛րդը Անանիի, Ոչ արեւուն ան թամարի քոչուն, Ըստ ինձ ինկերուն ծրլին, կը ծարիրս Այդ ցուրտ հողին վրայ ինկերս դուն կ'աղբայ :

Ըստ, այդ հանգիստ ունի՞ց բացարձակ, Հակոբոս՝ զոր անկն ծարիր վրայ պայտան, Ըստ, ո՞վ քոչու աչք զոր ծարիր Ո՞վ լուսն քեզ քե՛ պիտի գայ գարուն . . .

Ան, երանի՞ք քե՛ ես ալ քեզ քոչուն, Այս օրերուն մէջ իմ քոչուստներուն, Միտ ունեկնայի խաղաղ ու հանգստ կոյնն մ'ըջայի, քոչունի մի վարդ :

Արեւանդանի ցաւ, վիշտ ու մոռնո՞վ, Հեղինի սուգը, ողբ քոչ, անկն կոչ, Թո՛ղ արեւուն անկն ցուրտ հողին, Թո՛ղ ծարիր քեզ ո՞ր քոչուստ ու կ'աղբայ :

Ու ես քոչիդ վրայ յարեւ յարանուն Մընայի մեղի գարուն օրերուն . . . Յոյս ունեկնայի, յոյս ունեկնայի, անկն՝ Թե ինձ հանար ալ կայ երջանկութիւն . . .

ՀԱՅՈՐԴԻ

ՄԻՈՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երոզական Լրագրիները ծանուցին թէ՛ Դեկտ. 29, այսօր (Ը. Ե.), Միոնականութեան հինգերորդ համաժողովը (Congrès) տեղի պիտի ունենայ Պալի մէջ (Չուիցերի), ուր պիտի համախմբուի Հրեական Ժողովուրդը ամէն երկրէ, Պաղեստինական խնդրոյն վրայ վիճաբանելու համար խորհրդի մը որ երկար տարիներ է վեր կը յաղառուի :

Ռուսներն մէջ հրեայ դէմ եղած հալածանքը, Ռուսիայ սպառնալիքը և անոնց արտաքսման համար Զարին Ուրալը, նշանաւոր Բաթէօր Սթոքհոլմ անտիսեմական յարակուսներն իր քարոզներուն մէջ և, վերջապէս, Տրէյֆիւսի խնդիրը իր ամէն յարակից պարագաներով բոլոր աշխարհի ուշադրութիւնը հրախնայելու իրարայեւ սոյն միջինատար դասակներուն վրայ որ՝ հակառակ իրենց դէմ յարուցած ամէն դժուարութիւններուն, կրցան պահպանել իրենց ինքնավարութիւնը դարաւոր ժամանակներէ ի վեր :

Թէ՛ յարակուսական, թէ՛ պաշտպանական և թէ՛ ընդհանուր աշխարհի ճանչցնելու համար այդ ազգը՝ բազմաթիւ հրեաբնակութիւններ եղան՝ որոնց մէջ անուանի են թէ՛ Եսոբ Ռայնլանտի Histoire des Israélites ր՝ յորում նկարագրուած է Իսրայէլի դասակայ անկախութեան բարձունքն մինչև մեր օրերը անոնց ունեցած ազգային վիճակը : Նոյնպէս Մորիս Գլոսի Les Juifs ր՝ որ կը պարունակէ այն չորս մեծ

Conférenceներ՝ որ տեղի ունեցան Հրեական ուսումնասիրութեան Société ին մէջ : Այսօր, երկրագնդիս վրայ գտնուող բոլոր Հրեաներուն միակ նպատակն է՝ դաստիարակութեան միջոցաւ փրկել իրենց ազգը այն ստորնութենէն՝ ուր մղուեցաւ քաղաքակիրթ ազգերու հանած հալածանքներուն երեսէն, այն ազատասէր ու լուսավոր ազգերուն որոնց մէջ դարաւոր կենցաղ մը ունեցեր էին իրենք, և այն շնորհիւ զորս ի գործ կը դնէ հիմա Հրեական ազգը, արդիւնք են, անշուշտ, Իսրայելական Միութեան ընկերութեանը (Alliance Israélite) որ 1860 թուականին հաստատուեցաւ Բարիզի մէջ և որուն նպատակը ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ և «աշխատել ամէն տեղ տարածելու Իսրայելական բարոյական յանաշխիտութիւնը, օժանդակելու ամէն անոնց՝ որոնք իրեն Իսրայելացի կը տեսնուին և քաղաքներու այն ամէն հաստարակութիւններն՝ որոնք կ'ապահովեն Իսրայելի զաւակներուն ապագայ կենցաղը» :

Իսրայելեան Միութիւնն է որ նպատակը Հրեական դպրոցներու հաստատութեանց՝ որ կան նաև Ռուսներն, Պուլղարի, Թունիսի և մինչև իսկ Պարսկաստանի մէջ :

Գալով Միոնականութիւն կոչուած բուն խնդրոյն՝ այսինքն, Իսրայելեան Թագաւորութեան վերահաստատութեանը և իրենց նախնի հայրենական մէկ գաւառին մէջ հաստատուելուն, վերջին համաժողովը զայն առկաթ թողոյց՝ ըստ որում այդ խնդիրը, գէթ առ այժմ, իրեն ջնորք կը նկատուի խոհական մասին կողմէ :

Ժորժ Պրանտէս Politikan լրագրին մէջ հետեւեալ կարծիքը յայտնել էր այդ մասին — «Միոնականութիւն կոչուած խնդիրը — բաժն էր — նոր բան մը չէ, ամէն մարդ գիտէ որ Ժորժէրիկ — Կուլիսով Դ. խորհեցաւ այդ բանին վրայ, գիտէ նաև այն գործարարն պատասխանը զոր բնութեան մեծ գործատէր Մանտէլստեյնը երբ սա հարցուեցաւ թէ՛ Իսրայելեան Պետութիւն մը վերահաստատելու փափագ մը չէ՞ր զգար իր արտին մէջ և Ռանտէլստեյն պատասխանել էր թէ՛ — «Ո՞վ չ'ուզեր այդ, բայց՝ նմանօրինակ Պետութեան մը մէջ, ես պիտի խնդրէի որ Պէրլինի գեղարարն ըլլամ» :

Ժորժ Պրանտէս ի նկատ առնելով վերջին տարիներու դեպքերը՝ որոնք Հրեայներն ստիպեցին իրենց հարստահարեալներուն համար փրկութեան գաւառ մը սահմանել հետեւեալ կերպով կը շարունակէ, — «1894 թուականին — կ'ըսէ — կայ մը Ե. կաւ բարոյքեց տարբեր կերպով պատրաստուած երկու միտքեր՝ այն է՝ Տօքթօր Թէօթօր Հէրշլի՛ որ Վիեննական Etat Juif անուն լրագրին խմբագրին է և Neue freie Presse խմբագրին՝ որ մինչև ցարդ պետն է Միոնականութեան շարժման — Հէրշլի՛ իր հրատարակած Brouchure ին մէջ, տակաւին չէր կրնար որոշ գաղափար մը յայտնել թէ՛ Հրեական ազգային գաղթականութեան մը համար ո՞ր գաւառը սահմանել հարկ էր, Սթանթիլի մէջ Պաղեստինը՝ Արդարեւ այս վերջինը այնքան արդաւանք կրկիր մը չէր որ կարող ըլլար մշտնապէս և անուշ մատակարարել հոծ ժողովուրդի մը Չէր գիտցուեր նաև թէ՛ Երուսաղեմի հրեաները ինչ

չո՞ւ փափագ կը յայտնէին այնքան Պաղեստինի մասին՝ ուր ի սկզբան, իսրայելեան ջեղը ժողովուրդը՝ չ'ը կազմակերպել էր : Հէրշլի նոյն իսկ տղայական դաժափան ունեցեր էր՝ ապագայ պետութեան դրօշը ձերմակ դոյնով կազմելու՝ վրան ոսկեղէն աստղերով զարդարուած :

«Սակայն՝ հրեական պետութիւն մը վերահաստատելու գաղափարը շատ յառաջ գնաց ու Պաղեստինական գաղթականութեան ձևին տակ երեան ելաւ, գաղթականութիւն մը՝ ո՛չ թէ գրամական մեծ գործառնութիւններ ընող բնակակիցներու կամ մեծ գործատէր հայրենակիցներու գաւառի մը մէջ՝ այլ երկիր մը՝ իրենց աղքատիկ ու չբարեւոր ազգակիցներուն քով :

«Պալի համաժողովներուն մէջ ալ Բարոններն ու զիտնականներ, կրօնաբաններ ու ազատամտներ, այնուպէսներ ու արհեստարներ հանրական նպատակի մասին իրարու համակարծիք գտնուեցան և եթէ գտնուեցան մեծ գործատէրներ որ ետ կեցան, աղքատիկ հրեաներ ամէն կողմէ իրենց լուսնակները խրկելով անոնց պակասը լեցուցին և այսօր գաղթական մեծ գործատէրն մը խիստ գործօն դեր մը կը կատարէ և Պաղեստինական գաղթութիւնը ինչպէս յամր սակայն յամառ կերպով կը յառաջադիմէ :

«Ներկայիս մէջ հրեական գլխաւոր 20 գաղթականութիւն կայ, 8ը Յուդայի երկրին մէջ, 11 ը՛ր Պալէստինայի մէջ և մէկն ալ Յարգանանու այս կողմը, իսկ կան նաև 13ի չափ ընդարձակ հողեր, 8ը Յուդայի մէջ, 5ը՝ Պալէստինայի մէջ ու 7ը՝ զանազան սեփականութիւններ՝ որոնք գեառ մշակուած չեն :

«Այս գաղթականութիւններէն ամէնէն նշանաւորը Բիստուլ-Լիին (արաբերէն, Էյտուն էլ Հարա) կոչուածն է՝ Եսթրալն մէկ ու կէս ժամ հեռաւորութեամբ և նոյն կան երկուսն վարժարաններ, հիւանդանոց մը, ժողովական մը իր թանգարանով հանդերձ, ընթերցարան մը և նուազախումբ, ունին երկու աշխատանոցներ, ընդարձակ հողեր, այգեատաններ, ձիթատաններ, նշարատաններ և բազմաթիւ նարնջներ, վերջապէս բանջարեղէնի մեծամեծ պարտեղներ, հասարակաց արօրատեղիներ են :

«Պաղեստինի իսրայելեան ժողովուրդի օրտին մէջ դպրոցական դաստիարակութիւնը մեծ տեղ մը գրաւած է Եսթրալնի մէջ լուսնային դպրոցներ ունին՝ որոնց տարեկան ծախսը 19-21,000 ֆրանքի կը հասնի : Համալսարան մը բանալու խորհուրդն ալ յըտցան՝ բայց տակաւին ծնունդ չ'առաւ : Այս դպրոցներուն մէջ մեծ խնամք կը տարուի երթողներէնին, մոռցուած չեն նաև Արաբերէնն ու Ֆրանսերէնը :

«Միոնականութեան ծագումէն ի վեր երթողներէն ուսումը երկնայով կը ստանան չա՛ 1894 ին Հէրշլի կը խորհէր թէ՛ անդլիներէն լեզուն ապագայ պետութեան կողմէ իրեն ազգային յատուկ լեզու մը պիտի ընդունուէր, սակայն ստորին դասակարգի հրեաները զօրեղապէս յայտարարեցին թէ՛ անպատճառ երթողներէն պիտի ըլլայ պաշտօնական լեզուն :

«Լաւ ըմբռնելու համար թէ՛ Կալիցիոյ, Ռուսներն, Ռուսիայ և ուրիշ երկրներուն մէջ հարստահարուած հրեաներու կողմէ ինչ եռանդով ընդունուեցան պաղեստինական

գաղթականութիւնը, պէտք է գիտնալ այն թշուառութիւնը յորում ապրեցաւ այս ուղբովի ժողովուրդը, ճշմարտութիւն մը՝ զոր արեւմտեան եւրոպայի մէջ ապրող մարդ մը չէ կարող ըմբռնել : Օտտայի մէջ գրտնուող հրեաներու ողորմելի ու չբարեւոր վիճակը միայն կրնայ գաղափար մը տալ այդ թշուառութեան :

Այս աղէտներուն հետեւեալն եղած են արտաքինի մահեր, բնակչութեանց անյարմարութենէն՝ փիղիքական վատտուողութիւններ ու ծանրածանր աշխատութեանց փոխան՝ ամենաշինի վարձատրութիւն՝ իբրև գին լոկ չորտրեկ հոցի մը :

Իրաց այս վիճակին հանդէպ՝ յայտնի է որ այս թշուառ ժողովուրդեան դաստիարակութեան դործը այնքան մեծ յառաջ գիտնութիւն մը չէր ունենար և հրեաները տակաւին երկարատեւ պիտի մրցին կառավարական պաշտօններու վատ գիտնութեանց և այն սեղմունքներուն դէմ՝ զոր ի գործ կ'անեն մինչև իսկ հրեայ ուսանողաց թիւը սահմանափակելու իրենց գերագոյն վարժարաններուն մէջ : Այսու հանդերձ, Օտտայի մէջ՝ բազմաթիւ վարժարան, հրեաները դարձեալ երջանիկ են :

Ահա՛ ասոնք են Հէրշլի գաղափարները և, որպէսզի Պաղեստինական գաղթականութեան գործը յաղիքի ի լրումն իրենց փափաքանաց — Պէտք է որ — կ'ըսէ — Հրեայ գլխաւոր գործատէրներ խոստանան սուղթանին՝ պետական գաւառային ու ելմտական վիճակը բարձրագուծ ու սուղթան ալ, անոր փոխարէն, համաձայնութեամբ օտար պետութեանց, Պաղեստինը շնորհէ հրեաներուն և ճանչնայ անոնց անկախութիւնը :

Երբ Վիլհէլմ Բ. Գերման կայսրը Պաղեստին այցելեց, Հէրշլի ջանաց համոզելու և Վիճակաւորութիւնը՝ որ միլիամտէ այս խնդրոյն՝ որմէ ետքը Միոնական շարժման գլխաւոր գործիչները (bader) մեծ վարդ մը ստացան թուրք պետական կոչմանակներու մէջ և Միոնական հանդէսները՝ ինչպէս Վիեննական թերթը Die Welt և Ֆրանսական հանդէսը Echo sioniste, պիտի արհամարել այս մասին յարուցուած ամէն արեւը :

Կ'ընդունինք թէ սուղթանը բնաւ հակառակ չէ՛ ոչ Պաղեստինական գաղթականութեան և ոչ ալ հազարաւոր տարիներէ հետէ նիթապէս անկեալ գաւառի մը մը չակման ու զարգացման, նոյնպէս կը փափաքի որ իր գանձային ու ելմտական վիճակը այս առթիւ բարձրագուծ մը ստանայ, սակայն չենք կրնար հաստատել որ՝ ոչ ինքը՝ սուղթանը և ոչ ալ իրեն յաղորդը Պաղեստինի պէս երեւելի գաւառ մը հրեաներուն բացարձակ տրամադրութեանը յանձնէ անանց ստիպուած տեսնելու զինքը և ո՞վ է որ պիտի բռնութիւն բանեցնէ իր վրայ նոյն իսկ՝ եթէ նեղը մնալով խոստում մըն ալ ընէ բերնով, երբ իր խոստումը կատարելու ժամանակը գայ, անշուշտ խնդիրը իր հպատակաց հաճութեանը յանձնել պիտի պարտաւորի : Գալով քրիստոնեայ պետութեանց, պէտք է գիտնալ որ, երբ Սրբազան վայրերը ուրիշ երկրներէ շրջապատուած չեղբ գիշը մը ստանան, կրօնական մուսուլմանութիւնը հաշտ առջ չի պիտի նախն անոր փակուած տեսնելով նոյն սրբա-

ՉԱԿԱՆՈՒՄԻՑ, ՏԻՍԱՐ ՍԱՌԳԻՍ ՄԻՐԱՆՆԱՆ . ՏԻՒՆ ՄԱՐԹԱ ԵՒ ՏԻՍԱՐ ՍԱՌՈՒԿԷ ԶԻՀԱՆ ԵՆԱՆ :

ՕՐԻՈՐԴ ՍԻՐԱՆՈՒՅԹ ԹԵՐԶԵԱՆԻ

ըր յետ հնգօրեայ հիւանդութեան հանգեալ ի տէր ի հասակի 13 ամաց , յուղարկուողութեան տխուր արարողութեանը ներկայ գտնուիլ , և իրենց ցաւակցական անկեղծ զգացումներն արտայայտել ողբացեալ զանոնք շրջակայի սպասուող :

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼԲ

Լուսնոցի լուսանկարիչ մը որ մասնաբաժնէ եւրոպայի վեհապետներուն մեծագոյն մասը նկարած է , իր հետադայ սպասուողութիւնները կը պատմէ :

Վիլհելմինա թագուհին խիստ հրապուրել է , երբ լուսանկարուելու համար դերք կառնէ , մասնաբաժնէ կը շահայ , ինչպէս ինքը կ'ըսէ , թագուհին մը դերքը առնել : Կուզէ սիրուն և ժպտալիկ ըլլալ և թագուհի մը իրաւունք ունի որ-ինչ կնոջ մը պէս ժպտիլն :

Պէլճիգայի թագուհորը խոյս կուտայ լուսանկարուելէ և ընաւ փոյժը չ'ընել թէ իր լուսանկարը յաջողած է թէ ոչ :

« Լուսանկար կը համարիմ պատերազմի մէջ գտնուիլ քան թէ լուսանկարիչ դործելին առջեւ » կ'ըսէ :

Անգլիայ թագուհորը խիստ լաւ դերք կ'առնէ :

Կուզեմ խիստ ընական դերք մը առնել ըսաւ անդամը :

Ու միևնոյն ատեն ոտքի ելաւ և սինեակին մէջ սկսաւ պտտիլ , ձեռքերը դըրպանը , պատէն կանուած պատկերները դիտելով :

Եթէ ձեր վեհապետութիւնը կուզէ ըրնական լուսանկարուել , ըսաւ լուսանկարիչը , պէտք է չ'ջարժի և ձեռքերը գրպանէն չի հանել :

Լաւ գաղափար մըն է առ . պատասխանեց թագուհորը . արգէն քիչ մը ետքը աղքատներու ի նպաստ հանդէսի մը պիտի երթամ և պիտի պարտաւորուիմ միշտ ձեռքս լայն կը յառաջադրեմ . . .

ԹԵՐԹՕՆ ԿԱՐՇԱԼՈՅՍԻ (9)

ՄԱՍՆ ԿԱՄ ՄԱՍ Մ'ԱՆ ԿԵԱՆՔԷ
Իրեց
(Անգլո-թուրքական վեպերու հեղինակ)
ԱՐՇԱԿ ԱԼՔՈՒՆԵԱՆ
Բ,
(Շարն . նախադր թիւնն)

Օր մը Ալեյաւրդ հանրածանօթ կամազուկին սրճարանը նստած էի , տասը տասնհինգ շուկաքիներ կային որ նոր վերադարձեր էին . Իւսկիւտարի վերելքի քրտինքներն էր սրբելին . պատուհանին մօտ նստողներէն մին՝ կուղաց կոր կուղաց կոր ըրաւ , օ՛հ փաստաբանը , ոտքի վըրայ ելէք , ես ալ նայեցայ թէ ո՞վ է եկողը որ իրար անցան , եւ . սեսայ գածածը . երբ սրճարան մտաւ . ամենքն ալ ոտքի ելան , աչքը շորս կողմը բռնորդաւ ամենուն ալ յատուկ յատուկ ակնածանք ըրաւ ի տարբերակէն վերջը , — Տաղէս էֆէնտի սանկ հրամանեցք . չէ՛ . իմ քովս սեղ կայ . չէ՛ . այս կողմը հրամանեցք օգ կայ իրարմէ կը ըսէին , չէ՛ . մէջ տեղերնիք նստիմ որ բուն լոր բարեկամներս տեսնուի :

— Թշնամիներէք հեռու , բարեկամներու մօտ , փոռք Աստուծոյ . մէկուն նայելու փարսն կիրսիմ չեմ . յարմարի վրայ կ'ուսնիմ չեմ որ թշնամի ունենամ :

— Տաղէս էֆէնտի . հրաւիր ես . երեսիդ գոյնը դեղներ է . ի՛նչ է առ վրայ կ'ուրածուութիւն մը կ'ընի :

ըբս զրպանս գնել , աւելի աղէկ է հոսիկ սկսիլ :

Կերմանիոյ կայսրը , աւանց բառ մը արտասանելու լուսանկարչական գործը ինչ կը նայի , ինչպէս յաղթականը պարտեալ թշնամին : Իսկ Ձարը , շատ խնամք կը ամսի իր դերքին և շատ ուշագիւր է , բայց միևնոյն ատեն սիրալիկ և զրեթէ զուարթ է :

ԴԱՂԻՃՆԵՐՈՒ ԴՊՐՈՑ

Մեծն Բրիտանիոյ դահճապետ Պիլիկութըն որուն մահը այդ պայտօնին բաղձացող այնչափ ստուար թիկնածունքու խումբ մը երևան հանց , գեռ յաղորդ մը ունեցած չէ : Սակայն 300 խնդրակուները ամէնունալ ad hoc դպրոցէ մը վկայեալ են :

Իրհիճներու դպրոցը մտնալու համար երկար դիմումներ ընելու է , ապագայ դահիճներու վրայ կառավարութիւնը երկար բարակ հետախուզութիւններ կ'ընէ աւանց բարոյականը հատկապէս համար , նա և պէտք է որ խօստանան բացարձակապէս լուսնոցի պահել դպրոցը ստովածունս վըրայ :

Անգլիացի դահիճը պէտք է որ մէկ նայուածքով հասկնայ իր յաճախողին . . . Ժանրութիւնը որչէրոք ըստ այնմ որչէ անկման բարձրութիւնը և հետեւաբար շուտին երկարութիւնը : Այս ընդունակութիւնը չ'արտելը , բնական ձիւրք մըն է : Մարդ դահիճ կը ծնի , բայց չ'կրնար դահիճ ըլլալ :

Իրանցիները գործնական դասնիցացը մըն է արքայական բանտի մը մէջ կուտուցուի . աշակերտին ձեռքը փայտամարդ (manequin) մը կուտան , ապա բանտապահներէն միւսն կարգը կուղայ իւր դաստիարակուող ծառայելու բայց մինչև մահաթի թահարան (trappe) սեմը :

Իսրայիլ ապագայ դահիճին միայն մէկ հատ մը պիտի ընտրուի հարկաւ , կրնայ հարցուիլ թէ միտնեցուն վկայաբերները ինչի՞ պիտի ծառայէ :

Եւ կրնանք թէ մարդկութիւնը հսկայ յարալ կը յառաջադրեմ . . .

Ի Ա Ռ Ն Լ Ո Ւ Ր Ե Ր

ՅԲԱՆՍԱ
Բարեկէն 6 Յունվար թուականաւ կը հեռագրուի թէ Կամպէթալ ընտանիքը կը թոյլատրէ կառավարութեան , մեծանուն

—Պէ՛ . ախպար . երկի մէկ շունչանորդիին բարկացայ , անկէ ի վեր Ձե՛ ժամ անցաւ տահա իմ խըրսըս չ'անցաւ :

—Ինչու ըլլաւ . դուռն որի՞ ինչ ըրեր ես որ գէշութիւն գտնաս :

—Անանկ է . աւետարանը սրբագրուել է . աղէկութիւն ըրէ որ գէշութիւն գտնաս . աղքատ սա ըստինքն խոնր Պէյլիսողի վարդաբանի հօրուրդ-ողուն կայ , թէ չէ չ'ըլլար ա՛ . 300 ոսկի քարաբո ձգած եմ , 5-6 ամիս է գործ կ'ընեմ , ա՛ն ծախել , ա՛ն ծախել , ինչ է նէ էյիեհեհ . խանը հայ մը կայ . կրնար կ'ընենք . այս մարդը աղէկ գուշակութիւն կ'ընէ . ըսածը սուտ չ'ըլլար . Չորեքշաբթի ըսի որ ինչ կարծիք ունիք բիացային . մինչև շաբաթը գլուխը վեր է , բայց անկէ անդին հիմակուրդն չեմ կրնար որոշ բան մը ըսել . ձեռքը կ'ընդոց մը թիկնացի 48 , 10 փարա . յէն 10000 հատ մ'ալ առի , վաւրութեան ո՛չ ըսի քի սա պինդ գտնաս նէ ծախել եւ . ոչ ա՛ն , այս ատու կամուրջ ելայ , վրաս վաղող ձեռքս սեղմող սեղմողի . բիացայն 50 դրք . 5 փարայն . իննդի պէս վարդաբանի օսան վաղեցի կ'ընէրն գուշակութիւնը ելեր էր . սենյակին դռանը առջեւը ինքն ողբում . ինքնուր կ'ընէր ինչ որ հայնը . քիկն 55 ոսկի կը վաւարկուի կոր ըսաւ . ինչ . սխալ է հայնը չիմա ծախել նէ 190 ոսկի գուշակ ունիմ բայց պիտի սպասուի առանկ ֆարս ամեն ատեն չի պատահիր ըսի , ես 48 , 35 էն ծախեցի չ'ընէ՛ մի . անտեղը արտի ճաշայ չիլնալը մեծ բան էր . ձօ շունչանորդի . քեզի ո՞վ օրջիմ տուաւ քի ծախել . իմ մալիս դուռն ի՛նչն էս , քեխեկ ես . ֆարսուս հասնի նէ գործս կը գործես , ֆարսի ի՛նչ իրաւունք ունիս խառնուելու . ոտքիս տակը պիտի առնէի կ'ընէի ես , անխը-

Յրանոցիին նշխարներուն բանթեօն փոխադրութեան :

Կերպումնապիտութիւնը . անտարակոյս յառաջիկայ զարնան տեղի պիտի ունենայ և ի հարկէ մեծ ցոյցերու տեղի պիտի տայ :

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

Յունվար 4 ին Սթոթա կը բնակուի Չուկատ մը Պրուքօրթ Սիթուեթի մօտ Պօւէրներէն շարուած թակաբլի մը մէջ ինկու 6 զինուոր սպանուած և 13 զինուոր վիրաւորուած են , 2 ժամուան կռիւ մը յետոյ թշնամիները ետ քաշու եր են :

Կեկտեմբեր 29 ին Էրմէլօէն Թալիքի զրկուած հեռագիր մը կիմացնէ թէ Պրուս համալիրը զօրավարին բանակը ստիպուեր է ետ դառնալ պարենաւորուելու համար : Յաւարի է որ այսպիսով Պօւէրներուն առիթ կը տրուի նոր շարժումներ ընելու , բայց մինչև որ աւելի զինուոր և ձի չուենանք կ'ըսեն ատոնք անխառնափեղ պիտի ըլլան :

ԳԵՐՄԱՆԱՅ
Եննաի մէջ ատրճանակով մեկնաբարի մը պահուն սպայ մը սուսնող մ'սպանած է որն որ բանակալի մը մէջ իր վրայ ձեռք բարձրացուցած էր :

ԱՐՄԱՆԹԻՆ

Հեռագրիները կացութիւնը շատ տաղանապաղ վիճակի մը մէջ կը ներկայացնեն : Քիլիի հաստակապետութիւնը կամ բաստանուի իւր խոտայայտ վերջին բանակցութեանց միջոցին , Քիլի պարզապէս պատերազմել կուզէ : Լուր կը շրջի թէ Արժանիին որոշած է դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզել և բանակը ու նաւատորմը պատերազմուելու վիճակի մէջ դնել :

ԱՆԴԻՍԱՅ

Երուարդ Է . թագուորը աղքատ թաքախաւարներու առողջապարանին 200000 անդլ . ոսկի յատկացուցած է որ անտուններ բարելար մը իր արտադրութեան տակ դըրած էր բարեկործանական նպատակի մը յատկացնելու համար :

Ա. Զ. Գ.

Յառաջիկայ կիրակի Յունվար 19 աւուտեան ժամը 10 ին Ը . Է . Թիւնդի առթիւ Հայ Աւետարանական Ժողովուարներուն մէջ (Ե Կիրոս Օթէլի զիմացը) մասնաւոր պայտօն պիտի կատարուի , ժամանակին պատուած երգեցողութիւններով : Պատ . Մ . Յ . Գնահան պիտի քարուղէ « Գրիստոնեոս թեան դերը ապագային մէջ » նիւթին վրայ :

տար սօխ սրբին պոյ ունի քի , ինչի պէս Տաղէս մ'ալ գլխուս վրայ կայնեցնեն նէ օմնողին չի հասնուի . ի՛նչ յաղը ըրաւ դիտել , սուս չ'ընէն քի կ'ըսէ 55 ոսկի շահեցար . ամէնը հազարներով կորսնցուցին . ձօ՛ ըսի 400 ոսկի կորսնցուցի նէ որի՛ն հողը եղաւ , որ ուրիշին մեաւը իմ հողք ըլլայ . պտուղի , կանչեցի , քեթիկն բերնին քանի մը ապուկ իջեցուցի , ստակներս քաշեցի առի . Հաճեալներուն տարի ձգեցի , սայնես տարին 40-50 ոսկի կը վասակէր , թող հիմա բարեալ ներս առնէ , վերջը ուրիշին իմացայ որ 45 ոսկիս գողցիր է , թող առ ալ սասնկ երթալ . իմ փարսս ո՞վ չէ կերի . . .

—Դուռն ողջ ըլլաւ . տղարակով ոսկի ետ վասակեր , անանկ ալ կերիք ես պատուդ ողջ ըլլայ . . .

—Չէ՛ . 150 ոսկի մեաւը բան մը չէ . ինչ մեաւներ տուեր եմ . բայց մարդու ծանրը կուզայ :

Ունկնդիրներէն թէեւ ոչ մին հաւատաց , բայց հետաքրքիր մը , լաւ համոզուելու համար քաղեր հաւըուցիք է . ո՛չ խորող օղուն անանկ յաճախող մը ունի եղեր , եւ ոչ ալ այդ-դիւր պղտիկ մարդ մը խանի մէջ ուրիշի հետ գործ մը ունեցեր է :

—Տաղէս էֆէնտի , սա էֆէնտին կը ճանչնաս , էնկիւրցիէ :

—Է՛ի իմ էնկիւրցի երթալ 25 տարի է , անկէ վեր երիտասարդներ ծեբացեր , ծեբերը ճամբայ ելեր են . 10 հազար տարին արեւին հասնելու համար : Անցած օր միւսը անանկը ըսէր որ ես ի՛նչ գիտնամ :

—Հրամանարիկ էնկիւրցի ուր էք նստեր : —Հօճաման օղլու կոմիկ չորպօճիին տու-

ՆԱՐ ՀՐԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԵՐ

Ս .

Քիչ օրէն « Արաւոյ » ի Տպարանին մէջ պիտի սկսի հրատարակութիւնը « ՀԱՅՅՈՐԴԻ » ի նոստաւորներուն , որոնց յատուկ գրքի մէջ ամփոփու մը խնդրուած էր մեր բարեկամներէն :

« ՀԱՅՅՈՐԴԻ » մինչև իր տարեւուն սրբապաշտութեան աւարտուի պիտի միայնէ արդէն հրատարակուածներուն 25 տասնաւոր ես , որոնք բայց իր ներկայ ախտակամի կեանքը շօշափող հատուածներէ , պիտի պարտաւորուին այլեւայլ նիւթերու վրայ զգայուն կոտորներ :

« ՀԱՅՅՈՐԴԻ » ի համակիրներէն մասնաւորապէս կազմուած յանձնախումբ մը որոջ անունները մտաւորապէս պիտի ծանուցանուինք : Հսկողութեան պիտի յանձնուի հասոյթներու դահճումը և մատակարարութիւնը :

Բ .

ՍՓՈՆԵՍՍ

ՊԱՏԻՆՈՒԶԱՐԿ
ԲՈՎԱՆԿԱՎՈՒԹԻՒՆ

1. Եգիպտոսայ դէմքեր իրենց համաուս ու ընդարձակ կենսագրականներով :
2. Հին և նոր եգիպտոսայ Մամուլ :
3. Հայ Բարեկործանական Ընկերութիւնը :
4. Հայ Հուղիւմական և Բողոքական հասարակութիւնը :
5. Կիպրոսի Որբանոց . հիմնադիր և սանունը :
6. Մանօթնութիւնը Հնդկաստանի վըրայ :
7. Արասահմանի հայմամուլ . Խմբագիրներ և անանց կենսագրականները ու իրենց զբաղանքները : թիկնաբեր հաստաւորներ :
8. Համաուս եգիպտոսայ ուղեցոյց .

ՏԻՐԱՆ ԵՐԿԱՅ . — Ենդակախոսութեան նպատակով Տիւրքալ-երկարի մեծացի պատերազմի նոր հրապարակ հանած են խնդր մը երեսասցանդ . հասարակ բարի նպատակի մը յաջողեցողի դիտումով :

Սոյն պատերազմի փորձի ուրեւն հրապարակ եղած ըլլալով կ'արժէ որ ամեն հայրենասէր Հայ մեկ հաս ունենայ այն պատերազմի պատերազմի նոր անջնակ կամ խառնարկի քառաւկալս ինչպիսիքի համար :

Պատերազմի գինը 2 դրոշմ ողբ է :

Նըլիսափիւր եմ եղեր . ետքը անկէ վնասուեցայ նէ ծամելի խոս գացի :

—Ինչ աղ մարդը ողջ է . բայց հիւրասէր քրիստոնէսայ մարդ է . անանկ խառն մարդ չէ :

—Օրիշ էր ամա , իմ օրովս լիւիցաւ . բայց իրաւ անկէ մարդ էր . ես ան մարդուն . արդը չը գիտցայ ճանիւրութիւն . . .

—Առէն տեղէ միտերան . կէ՛լ . կէ՛լ . կիկն ձեկիլ մը կոտորած ըլլաւու ես :

—Ձե՛վեզ չէ , խաղայ կոտորէի նէ այնչափ խաղք խառնուակ չէի ըլլար , այս օրուան պէս միտքս է :

—Աման Տաղէս էֆէնտի սա թօժափը անցիք . ինչ ալ խանուէ մը Տաղէս էֆէնտիին :

—Ես այն ժամանակը քիլիսիի վաճառականութիւն կ'ընէի . գեռ երկաթուղին ուր սկսեր էր բանիլ , էնկիւրցի մէջ օթէլ չիկար , քիս բանիլը չիկար . ես . քիչ մը քիլիկ եմ , ձգէ որ ետքը պատկեցանք ա՛ . Պօլիս էնկիւրցի վաճառական մէկ բարեկամէս թափօյնէ մը առի Դօճաման Օղլուին հասցէին , գրած էր թէ այս մարդը քիլիսիի մեծ վաճառական է այդ կողմը կուգայ կոր , նախապէս գտե՛ մարդ ըլլալը ես կ'ապահովեցեմ կրնա՞ ձեր ընտանիքին մէջ առնեք :

(Շարեւակապի) Ա . ԱՒԹՈՒՆԵԱՆ

600
6188
6807
6008

